

Una nova publicació sobre la nostra comarca: Diplomatari del monestir de Santa Maria de Serrateix

Ens plau, des d'aquestes ratlles, saludar l'aparició, ja fa alguns mesos, d'una nova publicació sobre el Berguedà: *El Diplomatari del monestir de Santa Maria de Serrateix (segles X-XV)*. El seu autor, el Dr. Jordi Bolòs i Masclans és un vell i apreciat col·laborador de l'Erol. En molts números de la nostra revista podeu trobar els seus articles que versen sobre diferents aspectes de la història de l'Edat Mitjana, període del qual és un gran especialista.

El llibre va ser publicat el 2006 per la Fundació Noguera dins la col·lecció "Diplomatari" a càrrec de Josep Maria Sans i Travé, director de l'Arxiu Nacional de Catalunya.

Els documents que recull el *Diplomatari* van ser transcrits el 1978, després que l'autor llegís la seva tesi de llicenciatura sobre el monestir de Sant Llorenç prop Bagà. En emprendre la redacció de la tesi de doctorat que, per consell del Dr. Manuel Riu i Riu, havia de versar sobre els altres monestirs medievals del Berguedà, l'autor es va adonar de la gran importància de la documentació relativa a Serrateix i va centrar el seu estudi en aquest monestir. El 1983 va llegir la seva tesi doctoral a la Universitat de Barcelona amb el títol "*Els monestirs del comtat de Berga des de llurs orígens fins a l'any 1400. El monestir de Santa Maria de Serrateix*".

Les classes a la Universitat de Lleida, d'on encara avui és professor, i la direcció de la secció d'arquitectura civil i militar de la "*Catalunya Romànica*" van aturar l'edició de la tesi i la publicació de l'annex documental.

Ara, després d'aquest llarg parèntesi de més de 20 anys, la col·lecció documental del monestir de Santa Maria de Serrateix ha vist la llum.

L'edició comença amb un primer capítol que conté una brillant síntesi de la història del monestir i s'il·lustra amb uns excel·lents mapes que fan encara més entenedors alguns aspectes del text.

Segueix l'estudi de la tipologia dels documents amb la seva classificació en: donacions al monestir; compres; bescanvis; testaments i deixes testamentàries; cessions fetes per la comunitat; llevador de comptes i capbreus; sobre la comunitat i els edificis; sobre els batlles del monestir; donacions a cens i contractes d'establiment; reconeixements de tenir terres del monestir; presa de possessió; aprovació per part de l'abat de vendes del domini útil; reconeixement d'ésser home o dona del monestir; alliberaments o redempcions; altres documents relacionats amb la jurisdicció del monestir; reduccions de censos; evacuacions (o sigui, renunciïes a la possessió d'unes terres o drets); violència; judicis, denúncies i acords; deutes i endeutament; empenyoraments; arrendament dels censos del monestir; censals, sotsestabliments i donació del domini útil; venda del domini útil; donacions no relacionades directament amb el monestir; vida quotidiana dels pagesos; beneficis eclesiàstics, capelles i canongies i, finalment, altres documents relacionats amb el monestir.

En concret, el *Diplomatari* recull 421 documents procedents de diversos arxius: l'Arxiu Capitular de Cardona ; l'Arxiu

Diocesà de Solsona ; l'Arxiu Monàstic de Montserrat ; l'Arxiu Capitular d'Urgell ; l'Arxiu Capitular de Vic; l'Arxiu Parroquial de Sant Miquel i Sant Vicenç de Cardona i l'Arxiu privat del mas Santamaria de Serrateix. També incorpora documents extrets de la "*Sacra Cathaloniae antiquitatis Monumenta*", un recull documental compilat pel pare Jaume Pasqual i que es conserva a la Biblioteca de Catalunya.

De cadascun dels 421 documents, que figuren al llibre ordenats cronològicament, l'autor fa la seva transcripció i un regest, o sigui, un resum del més important que contenen, i recull altres dades com la data i el lloc on van ser redactats. A l'*stemma* s'indiquen els originals, les còpies i les transcripcions publicades que existeixen de cada document.

Completa l'obra un molt útil i exhaustiu índex onomàstic que facilita la recerca dels personatges que apareixen citats als documents.

Celebrem la publicació d'aquest corpus documental i felicitem al seu autor, el Dr. Jordi Bolòs i Masclans, a la vegada que li fem arribar el nostre més sincer agraïment per donar a conèixer arreu el passat medieval del Berguedà, territori que tant s'estima com ja sabem.

M. Dolors Santandreu i Soler